

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt VIII. Georgij Gilberti virtus & merita. Campiani Londinum ingressus industriùs. Primi eius labores, & fama, & periculum. Sacerdotum coetum Personius colligit, vbi tria valdè vtilia decernuntur. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

confilio mutauit; recta nempe in carcere ab ingressu ire, quo annos aliquot Societatis nouitius claudebatur Thomas Pondo, Christi Athleta fortissimus; si domum idoneam reperisset, eius in urbe regionem, & locum Thomæ fidenter indicare; sin autem ut eam reperiret eius opera vti. Campianum vero ex eodem Thoma in carcere de Personij latebris cognitum.

Georgij Gilberti virtus & merita. Campiani Londonum ingressus industrius. Primi eius labores, & fama, & periculum. Sacerdotum cætum Personius colligit, ubi tria valde utilia decernuntur. Proditoris apostata in iis deprehendendis vana improbitas.

C A P V T VIII.

IN G I animo vix possit quanto gaudio Pondus repente in carcere improuisum sibi Personium viderit, sed non lieuit diu tam incundo quam insperato bono frui, ne salutationis præter modum effusæ mora prolixior, omen criminorum cuiquam proditori foret. Quare mittit confessim qui nobilem iuuenem Georgium Gilbertum accersat, quo nec fidelior alias Londini, nec Personio poterat venire gravior. Et debetur hic post triennium insignis huic locus; nunc à Personio cur tantum amaretur dicam. Erat is educatione Puritanus, errabatque magis à fidei quam morum regula (quoniam raro, qui peccat credendo, agendo recte viuat) sapiebant huic à teneris diuina, salutis curæ, & letitatio piorum librorum, quorum illi erat copiosissima supellex. Adultum cepit, quæ solet iuvenes, cupidus; cognoscendi extrema & videndi. Profectus in Galliam dum Parisis moratur incidit, in Thomam Darbiscir, natione Anglum Societatis nostræ Sacerdotem, quo cum de rebus ad religionem spectantibus, aliquoties collocutus, cœpit tandem in sectæ quam profitebatur securitate vacillare, nec ultra dubitationem, tunc quidem exiit; sed sperauit se Romæ deliberatum de illa certius. Illic cum Personio interdum, & agens & disputans, tantum hausit e cœlo veræ lucis ut natus Catholicus, non recens factus videretur, sequi moribus talem in Anglia etiam, quod breui rediit, exhiberet. Iam quo die Londini, & domi Personium habuit, erat hoc ipso solennibus tabulis nuptias, cum nobili virgine iuncturus, nobilis, & ipse, & hæres unicus, opumque maximarum; sed Personij

sonij aduentu, euanuere subito flammæ omnes nunquam postea suscitandæ, & in sponsæ amorem subiit sempiternæ ardor castitatis, Deo in perpetuum voto consecrandæ. Inde Personio in usum fidei sacrosanctæ, sua, sequæ adeò totum, sudores, & sanguinem detulit; nec parcet, ut post videtur promissis respondit. Ceterum de se, ac de Campiano minimè labaret, sed neque ab alio quam à se quicquam, aut sibi aut illi, sponte licet oblatum admitteret. Quod negari eximio iuueni, efficitur petent, absque eius merore non potuit. Huius & secessus, & subsidij secundis Personius curas omnes reuoluit ad inducendum tuto in urbem Campianum. Ad hoc industrie usus est cohorte nobilium iuuenum, sed solidè, fedeliterque Catholica, conueniebant hi Gilbertum domi, & se illic Personio in disciplina pietatis erudiendos tradiderant; ex iis suum cuique assignauit diem, quo sursum deorsum velut otiosus obambularet ad ripam Tamisis animi gratia, qua naues Grauesendo Londinum applicant; vectores inspiceret diligenter: quem hoc ore, iis lineamentis, colore, vestitu, conformatioне notaissent, hunc fore Campianum, cum seruulo, brenissimæ staturæ homulo Emersono, huic occurreret, velut noto, & familiari, & festæ gratulationis perfunctus officio, eum ad Gilbertum deduceret. Quibus ita præscriptis Personius interiora insulæ petiit ubi ab Henrico Nortonio insigni viro expectabatur cupidè ad reconciliandam Ecclesiæ nobilium manum lectissimam, & reficiendos diuino alloquio, & sacris mysteriis complures Catholicos; Campianus Londinum Iunij vicefimo sexto appulit bene mane, iam tamen ab Thoma Geaymo expectatus, cuius in illum diem cadebant excubiae. Ripam barca legente, vectores oculis lustrauit sigillatim, & Campiano verè ex præscriptis inditiis notato, accurrit applicanti, compellat de nomine, manum porrigit excensuro, gestiens, gratulans, amicus antiquus & familiaris, ut geri omnia non fingi, nemo non crederet. Perculsum est tamen primo aditu Campianus, sed auditum ex ore salutantis Edmundi nomen secreti fidem illi fecit quod haberet cum Personio commune, & metum admetit.

Nulli ergo suspectus in Gilberti ædes perducitur, qui cum sua illa præstantissimorum iuuenum cohorte amantissimis illum accepit lætitias, sic ut nihil deesse ad oblitterandos itineris dubij timores, & ærumnas præter Personium, qui suas cum eo gratiarum ad Deum iungeret actiones. Post quæ omnes gaudendo, salutando, amplexando saturi, ad transformandum illum se certatim accingunt, alienissimi à vero induant vestibus, lateri ensen accommodant, ornatu excolunt tanto magis secuto, quanto aberat longius à Sacerdote, & Religioso. Inde ne aucto in ædes Gilberti conuenientium numero, publicum fieret, quod nisi secreto perpetuari non poterat; Pagetti Baronis nomine conducunt amplas, & in rem suam valde idoneas Norelli ædes pariter Baronis. Sacellum in iis designant, & instruunt; officiorum partes, incedibili cautione inter se diuidunt, illius maximè pericolosas, & lubricas qui admittendis in cœtum Catholicis præterat, quos esse illi tam probè notos oportebat, tam perspectæ fidei ac

N

vitæ, vt iis posset Campiani aduentus; & sancti secessus piæ latèbræ committi absque suspicione imprudentiæ, loquacitatis, & dubiæ fidei.

Triduo quam venit Campianus incidit celebrari diem Apostolorum principibus sacrum, quod sacrificio, & diuina synaxi ab iis est præstitum, flore illo nobilium iuuenum, specie Angelorum pia circum ministeria exhibente, quos peculiari deinceps honorario citius tardius ornauit Deus, alios carcere, tormentis aliquos, exiliis, egestate, ingressu in Societatem. Operatus sacris Campianus allocutus est illos in ea Christi verba, *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam;* & quibus valebat maximè, orationis intendit neruos ut Ecclesiæ Catholicæ Romanae Saxonie immobili firmatam æternitatem ostenderet, quæ tot retro seculis de armata tyrannorum omnium rabie tot triumphos retulisset, quot transcriperat in cœlum martyres; de fraudibus hæresiarcharum tantos veritatis, & sapientiæ thesauros, quantis eam afflati, Dei spiritu Doctores propugnabant. Ardebat his arrecti gloriis auditores in constantia fidei inuiolabiliter tenenda; sed ubi descendit ad lamentabilem Anglicanæ Ecclesiæ speciem, eamque cum illa veteri, formosa, opum cœlestium diuite, nulli orbis totius Ecclesiæ secunda cœpit componere, iere omnes in lachrimas, & acerbo dolore iecti sunt, haud tamen vacuo consolationis, cum ipsi saltem has inter ruinas, in gradu perstant; quod in iis laudauit Campianus, & corroborauit illos in omnes euentus maiorum exemplis, Christianismi totius, quam sustinebant expectatione, cœlique præcipue totius, & beatorum quos illic habebat Anglia laureatarum miriadum quibus spectaculo facti essent, quique illis ad beatitudinem sempiternam breui ascensu occupandam, manus tendebant adiutrices. Fuit hæc prima tam potens, & efficax concio, vt pius auditor de se alios putans, existimaret quicumque audirent Campianum, & sanctimoniam eius nossent, reddituros ad mentem si forent Puritani; emendaturos conscientiam si forent Catholicæ. Piè itaque magis, & feruidè quam fortè, prudenter, & cautè, amicis, & propinquis Campiani secretum credere, inuitare ad illum audiendum, imo & ducere, respondebaturque desideriis eorum fructus cum fœnore, Campiano dies, & noctes solidas insudante reconciliandis lapsis, concionando, & poenitentibus audiendis. Nec erat nescius quando se latius, tanto periculosius publicari; sed non sustinebat in conferenda iis animi vita esse timidior, quam essent in petenda. Namque is Londini latere, neque otiosus poterat, nec leui de causa, ita vulgabatur, ut submitterentur à Consiliariis regiis qui eum indagarent; & vero ministerio infami graniter perfuncti, pulsatis foribus, retrò lusa opera abierte, nam qui seruabant ad ianuam egregij iuuenes, circumducebant accedentes urbanitatis, donec à foribus amouissent, nisi cerrò illos, & intimè nossent; præsertim si forent ex fœce populi, tutius enim nobilis Puritani existimatio ni se credebant quam conscientiae plebeij Catholicæ: ex plebeio enim luto illa ebulliit proditorum & accusatorum colluuius, illa extitère tot insidiantium, exploratorum, testium perfidorum, calumniatorum portenta in Catholicorum

Catholicorum pœnas lucri fame producta, quæ tanto numero scriptores condigno opprobrio multarunt, ut ab iis libenter abstineam; viles è putri animæ, domestici proditores, effrontes apostatae, quos non religio sed quæstus rabies ad hoc sacrilegij abiecit, ut nundinarentur cruentum Sacerdotum, & vitam Catholicorum insontium. His quæ fructuosis tam ancipitibus Campiani gestis superuenit opatus Personius, grauis & ipse non solum multa sed pretiosa mæste virorum aliquot principum, vitataisque miro Dei beneficio natravit, autemque vicissim à Campiano infidias. Ut autem consuleretur in futurum, non fuit illi magnoperè deliberaandum in monita, quibus viri graues illum conuenerant, vidit enim mox præsens Campiani vitam inter iuvenes illos filo tenui pendere, sanctos, amabiles, nulloque non dignos obsequio, sed ætate, & concepto feruore generosos magis quæ cautos. Campiano igitur in mentem reuocat, non fuisse in Angliam missum ut mortem quereret, quæ vel fugientem assecutura ultro esset; verum ad vitam tot seruandis mortalibus impendendam, alioqui æternum perituri. Dispensari ergo illam oportere non prodigè, ac velut rem suam, sed regni totius; & quoad liceret in longum protrahere. Quapropter se religione adactum iubere, ac rogare ut Londonio procul subduceret se, ubi esset tam passim vulgatus, ut iuuentutis animosæ nulla iam posset solertia, exploratorum turbam ab eo defendere. Quò porro, quibuscœ sociis, qua vitæ cautione, mutatione regionum, sedium, nominum, vestium, personarum, constitutum est inter illos priuatum, cessitque Personij prouidus, & necessarius metus, ex animi sententia, in excogitandis enim consiliis singulariter excellebat.

Prius tamen quæ abiungerentur nihil antiquius habuit quæ ut Sacerdotes Catholicos rei vnius faceret certiores, quæ illorum haud minus quæ nostra intererat; deinde ut quædam inter illos dissidiola componenter; quæ nulli in publicum bono, poterant tamen ex iudiciorum dissenſu, in dissensionem transire animorum. Conuenere rogati ad condiclam diem in ædes solitarias ad S. Mariæ trans Tamisim, antiqui, noui, hoc est recentes ex Seminariis Duacensi, Remensi, & Romano; Angli omnes vita inculpatæ, Apostolici instinctus, & Societatis nostræ estimatores tantæ, ut expertus illos Campianus ad Mercurianum sic scriberet [nostri Sacerdotes, doctrina, & sanctimonia insignes, Societati nostræ opinionem conciliauerè apud Catholicos tam sublimem, ut quantahī reuerentia nos obseruent pudeat scribere; ubi aliquos ex iis offendimus, ubique nobis præstant subsidiariam operam.] Äquum igitur fuit suspiciorum nubes discutere quas de nobis Ministri Protestantes iis offuderant; vulgate Papæ aduersum Angliam cum Regibus foedere; missionéque Personij & Campiani ad hoc promouendum, & seindendum in partes religionis specie totum Regnum. Hæc aduersarij calumniatores gratis garriebant; sed conferrebat non patrum Reginæ, regnique Administris, aut singi, aut videri vera, non gratis, nec frustra iactari, conferebat inquam, ad omnes à Personio, & Campiano quæ longissimè auertendos, ni vellent eodem intuolui cri-

mine, & rebellionis de se suspicionem dare. Ea propter iis coram qui aderant Sacerdotibus, totique licet absenti Ecclesiæ Anglicanæ iurauit Personius certissimum, sanctissimumque iusurandum, nec se nec socium qui confessui simul intererat Campianum, mente alia venisse, & esse quam qua ipsimet iniecta diuinitus, & venissent, & essent; conuertendarum scilicet ad Deum animarum, instaurandæ religionis Catholicae, usque nec aliis proferendæ propugnandæque præfidiis, quam quibus ipsi vterentur, effèntque propria sacerdotalis officij. De status autem publici, quibusvis negotiis, & quæ illa vel minimum olerent attingendis seuerissimum iis perlegit interdictum quo Romæ fuerant in discessu à Mercuriano viua vox scripto que obstricti; non quod eo egerent interdicto ut abstinerent ab iis manum; verum ut sui Catholicos iuxta, & Protestantes securos facerent; haberentque in promptu, quo inferentibus sibi de iis sermonem ora confessim obstruerent, séque illorum auditu prohiberent, solemnem vide licet Generalis interdictionem, quam & consilio Regio significandam procurasse videbimus postea.

Purgata, ingenti omnium approbatione, hæreticorum in nos calumnia, Personius ad ea descendit quæ inter illos controuertebantur, compromittentibus in eius sententiam partibus. Præcipuum erat de ieuniis in Anglia seruatis, iam inde à S. Augustino illius Apostolo, (præter solennia Ecclesiæ legibus indicta) feria sexta cuiusvis hebdomadæ, alicubi etiam, & quarta; pridie festorum Deiparae; & rogationum triduo nec piæ illi Christianitati vñquam subierat, queri oneris eius grauitatem; imo in Synodo Londini habita, cùm Polus Cardinalis, Archiepiscopus Cantuariensis, & Papæ Nuntius, Maria regnante, Ecclesiæ Angliam reddidit, probata fuerant, & in posterum confirmata; nunc illa seniores ex Sacerdotibus acriter tuebantur, ne tanto illius Ecclesiæ abdicato decore, indulgeri aliquid videretur hæreticorum quām vocant libertati, nusquam audiūs, quām in ieuniis declamitantium. Contendebant noui Sacerdotes extra Angliam educati, omnia reuocare ad morem vniuersalis Ecclesiæ; vtramque in partem scissa studia laicorum, bona mente in fructus exibant non ita laudabiles; in mediam omnes libenter assensi sunt, quam iis Personius indicauit. Quibus in Prouinciis ab antiquo inualuerat extraordinarius ieuniorum usus, eundem piè retinere, nouique Sacerdotes cō missi, ne essent offendiculo cœteris, pariter ieunarent. Prouinciæ aliæ communi ritui assuetæ, finerentur agere suo more, nec à Sacerdotibus antiquis conscientiæ scrupulo turbarentur.

Ventum post hæc ad constituendum, nefas esse Catholicis, templa, conciones, & mysteria hæreticorum frequentare; nec fuit multa consultando & decertando agitare, cunctis vltro in eam sententiam pronuntiantibus nefas esse, nec posse villo titulo indulgeri. Sed erit tempus cum mota de novo calamitosa quæstione stetere ab utili priuatæ rationes & commoda; stetit vero à damnosa parte conscientia, & in discordias voluntatum, iudiciorum dissensus desinens, nobilem illam Ecclesiam malis graibus afflixit;

quæ

quæ ut credam sanata beneficæ studio caritatis, sed extant illorum hodiæque acerbæ cicatrices calumniosi libri quibus scidit pars peior, & lacerauit meliorem. Subiecit Personius, & Sacerdotibus optimis exposuit, quâm multa regni loca, præclaris eorum egerent laboribus, quâm multi eorum inopia perirent; proin videri ad illam quâ ardebat spectare, ut sese in multos diuiderent, fortirenturque inter se loca, vbi esset quisque segmentem facturus locupletiorem, ne alioqui Prouincia vna subsidiis animi abundante, reliquæ esurirent. Quod sancto illi Operatorium concessui placuit, nec multo post re ipsa perfectum.

In his dum toti sunt, de reparandis Ecclesiæ patriæ ruinis plurimum, minimum de se solliciti; fatigebat dæmon, ut omnium simul exitio anteuferteret conatus egregios, & contentiones, in suum dedecus exituras, vnaque opera Reginæ Ministris perdendos traderet. Conclamata res erat his diuino intentos obsequio, peculiaris Dei seruasset cura, expeditaque insidias aliò auertisset. Inter Sacerdotes in concessum vocatos erat Robertus Johnsonius, honesto loco natus, alumnus olim Seminarij Duacensis, tunc familiaris viri nobilis Sacerdos, obibat conditum, veniebatque alieno cultu, cum in desertorem incidit Sledium Catholicorum proditorem, agnitusque de ore, ac lineamentis exemplò delatus est. Habent Londini patroeciæ singulæ ministrum Iudicis. Eius muneris est ac iuris, qualemcumque, & cuiuscumque reum, comprehensum ducere ad tribunal, aut domi clausum, familiæ Iudicis ducendum tradere. Ad hunc anhelans cucurrit Sledius, Johnsonum Sacerdotem sibi obuiam factum; solum eò & absque comite tendente, vbi si foret qui assecaretur, dubio procul furtiuum aliquem reperturus esset Catholicorum cœtum, ad quos pergeret expectatus. Aegrè aures dabat delatori Minister Iudicis, & diuerticula fingebat, indignum reputans Sacerdoti manus iniicere, sed iteratis minaciis vrgente Sledio, eius se quoque delaturum nomen velut Papistarum fœderati; sumptis armis Sledium sequitur, Johnsonum Sledius, stabatque iam in ripa Tamisis, traiecturus quo nostri, & Sacerdotes considebant, cum Deo volente coacta offensus executione, & indignans retrò gradum tulit Sledio nequicquam propellente, & vociferante; captum dumtaxat Johnsonum Iudicibus tradidit, qui ab iis crudeli annorum duorum carcere maceratus, anno denique 1582. mense Mayo, ad Tibornum raptatus cum Thoma Fordio, & Ioanne Scettio Sacerdotibus quorum supplicij spectator generosus, nihilo lentior, aut timidior factus est negando Reginæ Primatu in Ecclesiam Anglicanam, cuius inuictæ constantiæ præmium mortem tulit quâ solent affici rei majestatis. Dum autem captus cœpit carcere concludi, fuit qui transmisso celeriter amne, Personio, & Sacerdotibus reim gestam nunciaret, & inoluisse Sledio de illorum cœtu; ex quo propterea confectis rebus ob quas conuenerant; huc illuc dilapsi, nullo sui relicto vestigio, indaginem Sledij luserunt.